

เรือนพิพิธภัณฑ

นาราน เรื่อง

บ้านวงศ์บุรี

บ้านวงศ์บุรี เรือนหลังใหญ่ที่ไม่ได้โดดเด่นเพียงเพราะเป็นเรือนสีชมพู แต่บ้านหลังนี้ยังเต็มไปด้วยเรื่องราวในอดีตและคุณค่าทางสถาปัตยกรรม อดดิมนรอนรับการมาเยือนของคนต่างถิ่น 'นาราน' เป็นอีกคนหนึ่งที่ได้เคยรับรู้เรื่องราวของเรือนสีชมพูแห่งนี้มาบ้าง กระทั่งวันหนึ่งเมื่อวัยเรือนฉบับเยือนเมืองแพร่มาถึง มีหรือที่ 'นาราน' จะยอมพลาดการเยี่ยมชมสถานที่แห่งนี้

แม่จ๋า: เลยวัยเด็กมาพอสมควร

แต่อาคารต้นตั้นเหมือนเด็กผู้หญิงตัวเล็กๆ ได้เกิดขึ้นกับ 'นาราน' อีกครั้ง เมื่อมีโอกาสได้เข้ามาในอาณาบริเวณของบ้านวงศ์บุรี เรือนไทยหลังใหญ่สีชมพู ซึ่งอดดิมนรอนโดดเด่นอยู่ตรงหน้า จนอดที่จะจินตนาการต่อไปไม่ได้ว่า เจ้าของบ้านหลังนี้จะต้องล้ำสมัยเอามาก ๆ เพราะในสมัยก่อนแทบจะไม่ค่อยเห็นบ้านเรือนหรือสถาปัตยกรรมที่ใช้สีหวานและสดใสอย่างสีชมพูมากนัก แต่ที่แน่ ๆ ที่นั่นได้มัดใจเด็กหญิง (ในอดีต) หลายคนที่กำลังถ่ายภาพคู่กับเรือนหลังสวยนี้ชนิดมือเป็นระวิง ใช้เวลาเก็บภาพด้านนอกกันพอสมควร ก้าวแรกที่ก้าวสูตัวบ้าน...เสียงดนตรีไทยบรรเลงขับกล่อมต้อนรับแขกผู้มาเยือน ยิ่งทำให้เรือนสีชมพูหลังนี้ดูอบอุ่นและมีเสน่ห์อย่างบอกไม่ถูกจริง ๆ ค่ะ

จากนั้นเราได้พบกับเจ้าของบ้านใจดี คุณสหยศ วงศ์บุรี ซึ่งนับเป็นทายาทรุ่นที่สี่ของบ้านวงศ์บุรี ทำหน้าที่เป็นเจ้าบ้านพาเรานำชมและบอกเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ที่น่าสนใจเกี่ยวกับบ้านวงศ์บุรี

เดิมทีเรือนโบราณแห่งนี้เป็นบ้านของเจ้านายเมืองแพร่ในอดีต สร้างขึ้นเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2440 โดยพ่อเจ้าพรหม (หลวงพงษ์ทิบุลย์) และแม่เจ้าสุนันดา วงศ์บุรี ธิดาเจ้าบุรี (พระยาบุรีรัตน์) ซึ่งประกอบอาชีพในการทำป่าไม้สัมปทาน คาดว่าบ้านหลังนี้สร้างขึ้นในสมัยของแม่เจ้าบัวถา มหายศบัญญัติ ภรรยาคนแรกของเจ้าพิริยเทพวงศ์ (เจ้าหลวงเมืองแพร่องค์สุดท้าย) และเป็นพี่สาวของพระยาบุรีรัตน์

บ้านวงศ์บุรี เป็นเรือนไม้ขนาดใหญ่ 2 ชั้น เป็นสถาปัตยกรรมทรงไทยผสมยุโรป มีลวดลายไม้แกะสลักเป็นส่วนประกอบทั่วไปของบ้าน เช่น ที่หน้าจั่ว สันหลังคา ชายน้ำ

ห้องลมเหนือประตู หน้าต่างระเบียง และภายในอาคาร ลวดลายสวยงาม ที่ปรากฏเป็นลายเครือเถาที่เรียกว่า ทรงขนมปังขิง หลังคาสูง ทรงปั้นหย่า 2 ชั้น ระหว่างชั้นมีช่องว่างระบายอากาศ เดิมมุงด้วยไม้แป้นเกล็ด ฐานบ้าน ก่อด้วยอิฐถือปูน สูงจากพื้น 1 เมตร ได้กลิ่นเหมือนบ้านทรงไทย ทั่วไป จากคำบอกเล่า บ้านหลังนี้เป็นฝีมือของช่างชาวจีนจากมณฑล กวางตุ้ง โดยมีช่างชาวไทยพื้นบ้านเป็นผู้ช่วย และกว่าจะเสร็จสวยงามได้ ต้องใช้เวลาก่อสร้างนาน 3 ปี และที่เราเห็นบ้านวงศ์บุรียังคงความ สวยงามโดดเด่นมาถึงปัจจุบัน เป็นเพราะที่นี่ได้มีการบูรณะกันมาแทบทุกรุ่น ล่าสุดเพิ่งบูรณะไปเมื่อปี 2548 ได้เปลี่ยน หลังคาและทำสีใหม่ แต่ยังคงเป็นโทนสีเดิมทั้งหมด

สำหรับภายในบ้าน มีการจัดแสดงสิ่งของเครื่องใช้ในอดีต เช่น เตียนนอน ตู้ โต๊ะเครื่องแป้ง เครื่องเงินต่าง ๆ ถ้วยชาม คนโท กำปั้นเหล็ก แห้งช้าง อาวุธโบราณ พระพุทธรูปบูชาสมัยเชียงแสนและสุโขทัย เอกสารที่สำคัญต่าง ๆ เช่น สัญญาบัตร ที่ได้รับโปรดเกล้าฯจากรัชกาลที่ 5 แต่สิ่งที่น่าสนใจและสำคัญที่สุดนั่นก็คือ เอกสารซื้อขายทาสฉบับจริง ในสมัยรัชกาล ที่ 5 ยุคก่อนการเลิกทาส อายุกว่า 100 ปี ซึ่งมีจำนวนถึง 49 ฉบับ นับเป็นเอกสารที่มี คุณค่ายิ่ง นอกจากนั้น ยังมีเอกสารการขอสัมปทานป่าไม้ ตัวรูปพรรณช้าง โค ชลย เจ้าของบ้านรุ่นที่สี่ บอกกับเราว่าข้าวของเครื่องใช้ทุกชิ้นของที่นี่ถูกจัดวางเหมือนเมื่อครั้งที่ เจ้าของบ้านยังมีชีวิตอยู่

การได้มาที่นี่ทำให้เราได้มองย้อนวันเวลาผ่านข้าวของเครื่องใช้ชิ้นแล้วชิ้นเล่า เรียกได้ ว่าให้เดินดูทั้งวันก็ไม่เบื่อค่ะ ...ต้องขอบคุณลูกหลานรุ่นแล้วรุ่นเล่าของบ้านวงศ์บุรี ที่ยังคง อนุรักษ์และดูแลรักษามรดกทางวัฒนธรรมชิ้นนี้เอาไว้ให้คนรุ่นหลังอย่างเราได้มีโอกาสมา ชื่นชม

บ้านวงศ์บุรีนับว่าเป็นอีกสถานที่หนึ่งที่ควรมาเยือนของเมืองแพร่...เมืองน่าอยู่ ผักคนใจดีแห่งนี้ค่ะ

เอกสารซื้อขายทาส ในสมัยรัชกาลที่ 5

